

Nr.691/C/698/III-5/2015

CONCLUZII

formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cauza nr.1028/1/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect lămurirea chestiunii de drept vizând ***“interpretarea și aplicarea art.17 din Decizia-Cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană și a art.144 alin.1 din Legea nr.302/2004 republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a stabili dacă, în cazul transferării persoanei condamnate în străinătate în vederea continuării executării pedepsei, munca prestată într-un penitenciar din străinătate trebuie dedusă din pedeapsa ce se execută sau se ține seama la liberare condiționată, ca parte din durata pedepsei ce poate fi considerată potrivit legii ca executată conform art.100 din Noul Cod penal (art.59 din Codul penal anterior)”***

Curtea de Apel Timișoara - Secția penală, prin încheierea din data de 23 februarie 2015, pronunțată în dosarul nr.6638/101/2014, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art.475 din Codul de procedură penală, solicitând pronunțarea unei hotărâri prin care să se dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni de drept :

În interpretarea și aplicarea art.17 din Decizia-Cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană și a art.144 alin.1 din Legea nr.302/2004 republicată, cu modificările și completările ulterioare:

După transferarea persoanei condamnate în străinătate, în vederea continuării executării pedepsei în România, perioada considerată ca executată de statul de condamnare (pe baza muncii prestate și a bunei conduite) trebuie avută în vedere de statul de executare?

În caz afirmativ, perioada considerată ca executată de statul de condamnare trebuie scăzută din pedeapsa ce se execută sau trebuie recunoscută ca parte din durata pedepsei ce poate fi considerată ca executată pe baza muncii prestate, în sensul art.100 din noul Cod penal (art.59 din vechiul Cod penal)?

1. Situația premisă care a generat problema de drept supusă dezlegării

Hotărârea de condamnare în Italia a numitului M.G. la pedeapsa de 8 ani, 9 luni și 28 zile închisoare a fost recunoscută în România, iar condamnatul a fost transferat într-un penitenciar din țară pentru continuarea executării acestei pedepse.

Pe parcursul executării pedepsei în statul de condamnare, autoritățile judiciare italiene i-au acordat numitului M.G. beneficiul eliberării anticipate, constând în recunoașterea ca executate a 360 zile, având în vedere munca prestată și conduita pozitivă a condamnatului.

După transferarea în vederea continuării executării pedepsei într-un penitenciar din România, condamnatul a formulat o contestație la executare, prin care a solicitat să i se considere ca executate cele 360 zile și să îi fie dedusă din pedeapsa pe care o execută această perioadă.

Prin sentința penală nr.824 din 11 decembrie 2014 pronunțată de Tribunalul Arad - Secția penală în dosarul nr.6638/101/2014 a fost admisă contestația la executare, s-au recunoscut ordonanțele emise de magistratul de supraveghere de Lecce - Italia prin care s-a redus pedeapsa aplicată condamnatului cu titlu de eliberare anticipată cu 360 zile, s-a dispus scăderea din pedeapsă a 360 de zile cu titlu de eliberare anticipată și s-a dedus din pedeapsă perioada executată din 21 februarie 2009 la zi.

Instanța de fond a apreciat că instituția eliberării anticipate are drept corespondent în dreptul penal român instituția liberării condiționate și se impune admiterea contestației la executare, având în vedere că ambele reglementări stabilesc un mecanism similar în vederea liberării înainte de executarea în întregime a pedepsei, precum și faptul că contestatorul a beneficiat de prevederile legii italiene.

În drept, Tribunalul Arad a considerat că în speță sunt incidente prevederile art.119 raportat art.118 din Legea nr.302/2004.

Se observă însă că textele legale invocate nu au legătură cu cauza, referindu-se la extrădarea ulterioară, respectiv predarea ulterioară unei extrădări.

Parchetul de pe lângă Tribunalul Arad a formulat contestație, susținând că nu trebuiau deduse din pedeapsă cele 360 zile, întrucât executarea pedepsei se face potrivit legislației române care nu prevede instituția eliberării anticipate.

2. Admisibilitatea sesizării

Pentru a fi admisibilă, sesizarea fundamentată pe procedura prevăzută de art.475 și următoarele din Codul de procedură penală trebuie să îndeplinească următoarele condiții cumulative :

- sesizarea să fie formulată de un complet investit cu soluționarea unei cauze în ultimă instanță pe rolul uneia dintre instanțele prevăzute în art.475 din Codul de procedură penală;
- Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra chestiunii de drept printr-o hotărâre prealabilă, recurs în interesul legii, respectiv aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;
- de lămurirea chestiunii de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată.¹

Din analiza încheierii de sesizare rezultă îndeplinirea doar a primelor două condiții menționate.

Astfel, se observă că în cauză Curtea de Apel Timișoara este investită cu soluționarea unei cauze în ultimă instanță, respectiv contestația formulată împotriva sentinței penale nr.824 din 11 decembrie 2014 pronunțată de Tribunalul Arad - Secția penală.

De asemenea, se constată că problema de drept a cărei lămurire se solicită a fost invocată în cursul judecății (din oficiu de către instanța de control judiciar).

Totodată, în chestiunea de drept supusă lămuririi, nu au fost pronunțate anterior de către Înalta Curte de Casație și Justiție hotărâri prealabile sau în recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Referitor la ultima condiție, respectiv cea vizând legătura dintre chestiunea de drept și soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată, în doctrină s-a statuat că această procedură nu poate fi utilizată pentru lămurirea unei

¹ Noul Cod de procedură penală, Corina Voicu ș.a., Editura Hamangiu, pg.561; deciziile nr.11/2014, nr.22/2014 și 2/2015 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

chestiuni de fapt sau a unei chestiuni de drept care nu este determinantă pentru soluționarea cauzei.²

În jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, ilustrată prin hotărârile Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept, s-a arătat că admisibilitatea sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată, atât în cazul în care vizează o normă de drept material, cât și atunci când privește o dispoziție de drept procesual, de împrejurarea ca interpretarea dată de instanța supremă să aibă consecințe juridice asupra modului de rezolvare a fondului cauzei. Cu alte cuvinte, între problema de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată asupra acțiunii penale și/sau civile de către instanța pe rolul căreia se află cauza în ultimul grad de jurisdicție trebuie să existe o relație de dependență, în sensul că decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în procedura prevăzută de art.476 și nr.477 din Codul de procedură penală, să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate o are în cadrul soluționării pe fond a litigiului.³

S-a mai arătat că chestiunea de drept de care depinde soluționarea pe fond a cauzei este acea problemă de drept legată cu necesitate de pronunțarea asupra fondului cauzei.⁴

În hotărârile recente ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală, se tinde spre o interpretare mai extinsă a condiției vizând legătura dintre chestiunea de drept supusă interpretării și soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată, soluționându-se pe fond sesizările care au avut ca obiect probleme de drept cu privire la dispoziții procesual penale.⁵

Astfel, sub acest aspect, în decizia nr.2/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală se menționează că, în ceea ce privește cea de-a treia cerință impusă de art.475 din Codul de procedură penală, deși această chestiune vizează calificarea căii de atac aplicabile în speță, ca urmare a modificărilor legislative survenite prin intrarea în vigoare la 1 februarie 2014 a noilor coduri, penal și de procedură penală, dezlegarea acestei probleme de drept are o influență directă asupra modalității de soluționare pe fond a cauzei, iar de lămurirea sa depinde însăși soluționarea cauzei

² Noul Cod de procedură penală, Corina Voicu ș.a., Editura Hamangiu, pg.561

³ Deciziile nr.11/2014, nr.17/2014, nr.24/2014 și nr. 2/2015 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală; decizia nr.1/2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă

⁴ Decizia nr.22/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

⁵ Deciziile nr.2/2015 și nr.5/2015 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

în materialitatea sa, astfel că și această condiție este îndeplinită. S-a concluzionat că în cauză, chiar dacă obiectul sesizării îl reprezintă o problemă de drept ce se circumscrie sferei normelor procesual penale, de dezlegarea chestiunii de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei, având în vedere diferențele majore între căile de atac prevăzute în legislația în vigoare de la 1 februarie 2014 și în cea anterioară acestei date.

Față de aceste considerente, se constată că dezlegarea problemei de drept cu care a fost sesizată instanța supremă în prezenta cauză are relevanță în lămurirea fondului speței în care a fost invocată doar în parte.

Astfel, se constată că obiectul cauzei îl constituie o contestație la executare, cazurile fiind limitativ prevăzute în art.598 din Codul de procedură penală.

În consecință, doar analiza posibilității deducerii din pedeapsă a perioadei considerată ca executată de statul de condamnare pe baza muncii prestate și a bunei conduite poate fi supusă analizei Înaltei Curți de Casație și Justiție în prezenta cauză. Dezlegarea acestei probleme de drept are o influență directă asupra modalității de soluționare pe fond a cauzei în materialitatea sa, astfel că și această condiție este îndeplinită în cazul întrebării vizând deducerea.

Deși în motivarea hotărârii pronunțate de Tribunalul Arad se face referire la liberarea condiționată, posibilitatea recunoașterii ca parte din durata pedepsei ce ar putea fi considerată ca executată pe baza muncii prestate în sensul art.100 din Codul penal nu poate fi analizată de către Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât instanța care a formulat sesizarea nu are spre soluționare o cauză având ca obiect o cerere de liberare condiționată.

Chiar și în cazul în care s-ar aprecia că în această situație, beneficiile obținute cu ocazia executării pedepsei în statul de condamnare trebuie valorificate după transferarea în România, această chestiune nu se încadrează în niciunul din cazurile de contestație la executare, ci vizează modul de executare a pedepsei, problema necesitând rezolvare numai cu ocazia unei eventuale cereri de liberare condiționată formulate conform art.100 din Codul penal și Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

3. Dispoziții legale supuse interpretării

A) Articolul 17 din Decizia-Cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană :

Legea care reglementează executarea

(1) Executarea unei pedepse este reglementată de legea statului de executare. Autoritățile statului de executare sunt singurele competente, sub rezerva alineatelor (2) și (3), să decidă cu privire la procedurile de executare și să stabilească toate măsurile aferente, inclusiv temeiurile pentru eliberarea înainte de termen sau condiționată.

(2) Autoritatea competentă a statului de executare deduce întreaga perioadă privativă de libertate deja executată în legătură cu pedeapsa în privința căreia s-a pronunțat hotărârea judecătorească din durata totală a pedepsei privative de libertate care trebuie executată.

(3) La cerere, autoritatea competentă a statului de executare informează autoritatea competentă a statului emitent cu privire la dispozițiile aplicabile în ceea ce privește posibila eliberare înainte de termen sau condiționată. Statul emitent poate fi de acord cu aplicarea acestor dispoziții sau poate retrage certificatul.

(4) Statele membre pot prevedea ca orice hotărâre cu privire la eliberarea înainte de termen sau condiționată să poată lua în considerare acele dispoziții din dreptul național indicate de statul emitent în temeiul cărora persoana în cauză are dreptul la eliberare înainte de termen sau condiționată într-un anumit moment.

B) Art.144 din Legea nr.302/2004

Legea care guvernează executarea

(1) Atunci când România este stat de executare, executarea unei pedepse sau măsuri privative de libertate aplicate printr-o hotărâre judecătorească, recunoscută de instanța română, este guvernată de legea română. Durata perioadei privative de libertate executate în statul emitent se deduce din durata totală a pedepsei sau măsurii privative de libertate care trebuie executată în România. Amnistia sau grațierea poate fi aplicată atât de statul român, cât și de statul emitent.

4. Soluția propusă. Argumente

Perioada pe care persoana condamnată o petrece efectiv în închisoare depinde în mare măsură de dispozițiile privind eliberarea înainte de termen și condiționată din statul de executare, diferențele dintre statele membre fiind semnificative sub acest aspect.

Articolul nr.17 din Decizia-Cadru 2008/909/JAI a Consiliului prevede ca executarea unei pedepse, inclusiv condițiile pentru eliberarea înainte de termen

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

și condiționată, să fie reglementată de legislația statului de executare. Cu toate acestea, statul membru respectiv trebuie să informeze, la cerere, statul membru care a pronunțat inițial pedeapsa în legătură cu normele în vigoare în statul de executare privind eliberarea înainte de termen și condiționată. În cazul în care în statul emitent există temeri în sensul că transferul ar duce, din perspectiva sa, la o eliberare prematură, acesta poate decide să nu transfere persoana în cauză și să retragă certificatul.

O prevedere similară în ceea ce privește legea care guvernează executarea în cazul în care România este stat de executare, respectiv că se aplică legea română, este menționată în art.144 alin.1 din Legea nr.302/2004.

În consecință, având în vedere reglementarea europeană transpusă în legislația română, din durata pedepsei privative de libertate se poate deduce exclusiv durata perioadei privative de libertate executate în statul emitent. Durata muncii prestate în străinătate nu poate fi scăzută din pedeapsa aplicată, deoarece intervalul de timp menționat nu constituie o executare efectivă a pedepsei pe teritoriul statului străin.

Perioada avută în vedere la stabilirea termenului pentru eliberare anticipată din executarea pedepsei ca urmare a muncii prestate și a bunei conduite în timpul detenției din străinătate nu este de natură să conducă la reducerea în România a pedepsei aplicate de către instanța italiană, nefiind o cauză de micșorare a pedepsei sau de înlăturare (eventual parțială) a consecințelor condamnării, ci se referă la un mod de individualizare a executării pedepsei care se regăsește în legislația română sub forma liberării condiționate.

Nu există niciun temei legal pentru ca instanțele române să echivaleze zilele de eliberare anticipată acordate de autoritățile judiciare italiene cu deducerea acestor zile din pedeapsa aplicată.

Eliberarea anticipată este o reglementare în dreptul italian, specifică executării pedepsei, care nu se poate aplica și nu poate produce efecte directe în România.

Perioada muncii prestate într-un penitenciar din străinătate și comportamentul pozitiv ce au condus autoritățile statului străin la stabilirea unui termen de eliberare anticipată pot fi avute în vedere doar prin raportare la prevederile art.100 din Codul penal și art.95 și următoarele din Legea nr.254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, atunci când se analizează condițiile de acordare a liberării condiționate.

Ordonanțele autorităților judiciare italiene privind acordarea beneficiului eliberării anticipate pot fi recunoscute pe cale incidentală în cauzele având ca obiect liberarea condiționată, în acest sens fiind prevederile art.140¹ din

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Legea nr.302/2004 care se aplică în mod corespunzător și în cazul statelor membre care au transpus Decizia-Cadru 2008/909/JAI a Consiliului și decizia nr.9 din 15 noiembrie 2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite prin care a fost soluționat un recurs în interesul legii.

În cauzele identificate care au vizat această problemă de drept s-au pronunțat hotărâri prin care fost respinse contestațiile la executare ca nefondate.⁶

În considerentele a două din aceste hotărâri s-a arătat că beneficiul zilelor de eliberare anticipată poate fi analizat în cadrul soluționării unei cereri de liberare condiționată conform legislației române.⁷

De asemenea, în dosarul nr.811/2/2013 soluționat prin sentința penală nr. 192 din 22 aprilie 2013 a Curții de Apel București - Secția a II-a penală, definitivă prin decizia penală nr.169 din 10 iunie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (neredactată) s-a dispus recunoașterea hotărârii de condamnare pronunțate în străinătate și transferarea persoanei condamnate în vederea continuării executării pedepsei într-un penitenciar din România. Din pedeapsa aplicată s-a dedus doar perioada efectiv executată, deși instanța de control judiciar a solicitat și a primit la dosar relații din partea autorităților judiciare italiene privind situația executării pedepsei, din care rezultau și acordarea a trei bonusuri de eliberare timpurie care totalizau 345 zile.

A fost identificată și o cauză în care pe calea contestației la executare întemeiată pe dispozițiile art.461 alin.1 lit.c din Codul penal anterior (nelămurire cu privire la pedeapsa ce se execută) au fost recunoscute ordonanțele emise de autoritățile judiciare italiene de acordare a eliberării anticipate și s-a constatat că, pentru perioada din pedeapsă executată în Italia, beneficiază de 855 zile închisoare, considerate ca executate în condițiile art.59 alin.2 din Codul penal anterior⁸.

În considerentele acestei hotărâri se arată că se impune recunoașterea pe cale incidentală a ordonanțelor, întrucât persoana condamnată a beneficiat de dispozițiile legii italiene referitoare la eliberarea anticipată pe perioada cât a executat pedeapsa în Italia (care sunt compatibile cu dispozițiile legii române în

⁶ S.p.nr.3/19.01.2015 a Curții de Apel Pitești, definitivă prin decizia penală nr.358 din 19 martie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (neredactată) - dosar nr.3570/109/2014; sentința penală nr.166 din 10 aprilie 2013 a Curții de Apel București - Secția I penală, definitivă prin decizia penală nr.3298 din 28 octombrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - dosar nr.9304/2/2012; sentința penală nr.67 din 17 martie 2009 a Curții de Apel București - Secția I penală, definitivă prin nerecurare - dosar nr.962/2/2009; sentința penală nr.206 din 29 iulie 2009 a Curții de Apel București - Secția I penală, definitivă prin nerecurare - dosar nr.5201/2/2009;

⁷ Decizia penală nr. 3298 din 28 octombrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție și sentința penală nr.67 din 17 martie 2009 a Curții de Apel București - Secția I penală;

⁸ Sentința penală nr.59 din 14 februarie 2011 a Tribunalului Constanța, definitivă prin nerecurare - dosar nr.632/118/2010

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

materie) și urmează a-și produce efectele asupra stabilirii momentului liberării condiționate.

Ulterior, condamnatul a beneficiat de această măsură de clemență, fiind liberat din executarea pedepsei de 22 ani închisoare, ținându-se seama de 5362 zile efectiv executate și de 892 zile ce i s-au considerat executate ca urmare a muncii prestate.⁹

Pentru aceste motive,
În temeiul art.475-477 din Codul de procedură penală,

Vă solicităm

Pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare:

1. Respingerea ca inadmisibilă a întrebării vizând posibilitatea recunoașterii ca parte din durata pedepsei ce poate fi considerată ca executată pe baza muncii prestate în sensul art.100 din Codul penal a perioadei în care a prestat muncă într-un penitenciar din străinătate

2. În aplicarea art.17 din Decizia-Cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană și a art.144 alin.1 din Legea nr.302/2004, stabilirea faptului că perioada considerată ca executată de statul de condamnare pe baza muncii prestate și a bunei conduite nu trebuie scăzută din pedeapsa ce se execută în România în urma transferului condamnatului.

PROCUROR GENERAL,

Tiberiu - Mihail NIȚU

⁹ Sentința penală nr.2211 din 21 septembrie 2012 a Judecătoriei Medgidia, definitivă prin nerecurare - dosar nr.6522/256/2012